

BPA

Kommunens kriterier og praksis for å tilby Brukerstyrt Personlig Assistanse

Tony Grägg

Leder Forvaltningskontoret for helse og omsorgstjenester

26.06.2018

Generelt om BPA

- BPA er en alternativ måte å organisere tjenestetilbud som omfatter praktisk og personlig assistanse for mennesker med funksjonsnedsettelse. Assistansen ytes både i og utenfor hjemmet
- BPA er brukerstyrt, det vil si at brukeren selv er arbeidsleder, eventuelt med bistand, og påtar seg ansvar for organisering og innhold ut fra egne behov. Kommunen er arbeidsgiver.
- Innenfor de rammer som kommunens vedtak angir, kan brukeren styre hva assistentene skal gjøre og til hvilke tider assistansen skal gis.

Intensjonen med BPA

- BPA skal bidra til likeverd, likestilling og samfunnsdeltakelse og gi brukerne muligheten til yrkesdeltakelse, utdanning og et aktivt og selvstendig liv.
- BPA skal bidra til å gi mennesker med assistansebehov mulighet til å leve et aktivt og mest mulig uavhengig liv til tross for sin funksjonsnedsettelse.
- Med BPA skal man i størst mulig grad kunne ivareta plikter, interesser, behov og ønsker som alle andre samfunnsborgere.
- Kjernen i BPA er brukerstyringen, og kjernen i brukerstyringen er arbeidslederrollen.

Pliktbestemmelsen BPA

«Khol. § 3-1. Kommunens overordnede ansvar for helse- og omsorgstjenester

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. [...]»

«Khol. § 3-8. Brukerstyrt personlig assistanse

Kommunen skal ha tilbud om personlig assistanse etter § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b, i form av praktisk bistand og opplæring, organisert som brukerstyrt personlig assistanse.»

«Khol. 3-2 nr. 6 b. Andre helse- og omsorgstjenester, herunder:
[...] b. personlig assistanse, herunder praktisk bistand og opplæring og støttekontakt, [...]»

Rett til BPA-Rettighetsbestemmelse pbrl

«§ 2-1 d Rett til brukerstyrt personlig assistanse

Personer under 67 år med langvarig og stort behov for personlig assistanse etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b har rett til å få slike tjenester organisert som brukerstyrt personlig assistanse. Retten omfatter avlastningstiltak etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav d for personer med foreldreansvar for hjemmeboende barn under 18 år med nedsatt funksjonsevne. Helsetjenester i avlastningstiltak omfattes ikke.

Rettigheten omfatter ikke tjenester som krever flere enn én tjenesteyter til stede eller natttjenester, med mindre brukeren kontinuerlig har behov for slike tjenester.

Med langvarig behov i første ledd menes behov ut over 2 år.

Med stort behov i første ledd menes et tjenestebehov på minst 32 timer per uke. Brukere med tjenestebehov på minst 25 timer per uke har likevel rett til å få tjenester organisert som brukerstyrt personlig assistanse med mindre kommunen kan dokumentere at slik organisering vil medføre vesentlig økt kostnad for kommunen.»

Personer som ikke har rett til BPA (1)

- Personer som ikke fyller vilkårene i rettighetsbestemmelsen, f.eks. fordi de har et assistansebehov som er mindre enn 25 timer i uken, har i utgangspunktet ikke rett til å få tjenestene organisert som BPA.
- Kommunen har imidlertid en plikt til å ha et tilbud om BPA også til personer som ikke faller inn under rettighetsbestemmelsen.
- Det innebærer at kommunen må vurdere om også brukere over 67 år eller som andre grunner faller utenfor rettighetsbestemmelsen skal få tjenestene organisert som BPA.

Personer som ikke har rett til BPA (2)

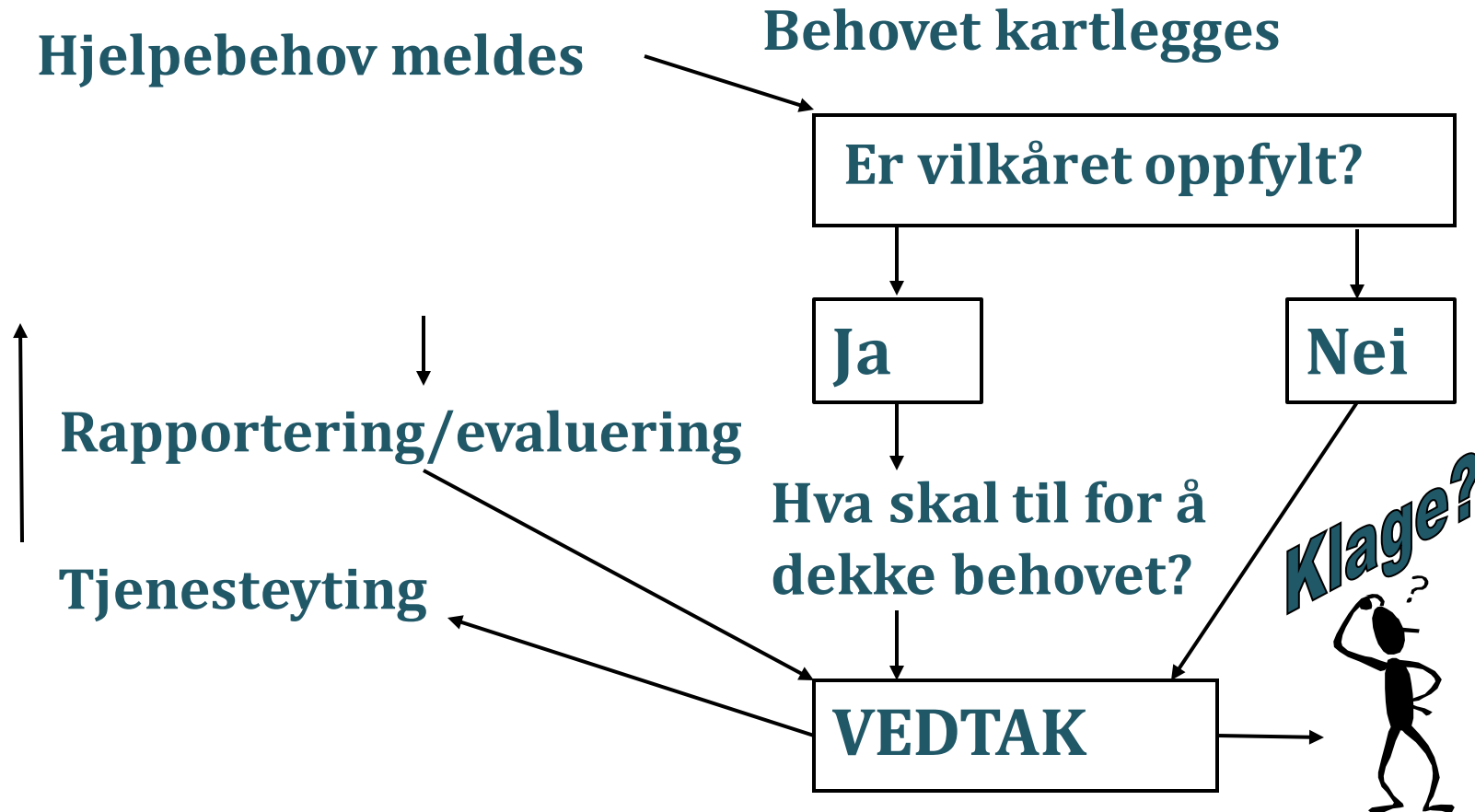
- Ved vurderingen av om tjenesten bør gis som BPA må det særlig legges vekt på om BPA har betydning for muligheten til å leve et aktivt liv med f.eks. studier, jobb eller sosial deltakelse, eller om BPA på andre måter vil bidra vesentlig til brukerens livskvalitet.
- Også for brukere som faller utenfor rettighetsbestemmelsen skal kommunen legge stor vekt på deres ønsker ved utforming av tjenestene.
- Der BPA er den eneste måten en person kan få forsvarlige og nødvendige tjenester, har kommunen alltid plikt til å yte tjenestene som BPA.

Personlig assistanse - bistand som omfattes

Personlig assistanse omfatter blant annet bistand til:

- Alminnelig egenomsorg og personlig stell
- Dagliglivets praktiske gjøremål i hjemmet, for eksempel innkjøp av varer, matlaging, rengjøring, klesvask, skifte av lyspærer mv.
- Bistand i forbindelse med sosiale og andre aktiviteter utenfor hjemmet, herunder reiser i forbindelse med arbeid og studier.
- Det er et formål å bidra til å gjøre den enkelte mest mulig selvhjulpen i dagliglivet. Personlig assistanse omfatter også opplæring i dagliglivets praktiske gjøremål.

Saksbehandlingsprosessen

Kartlegging av tjenestebehov

- Standard skjema (som for andre tjenester)
- Samme skjønnsanvendelse som etter khol. § 3-2 nr. 6 bokstav b
- Skjønn ved utmåling skal være det samme som ved annen tjenesteutmåling etter khol. § 3-2 nr. 6 bokstav b, men det kan ende med ulikt timetall pga. behov for punktoppmøte, arbeidsledelse, turnus, administrasjon m.m.

Saksbehandling og vurdering av behov

- En forutsetning for rett til BPA er at brukeren har rett til *nødvendige helse- og omsorgstjenester* fra kommunen.
- Tjenestens innhold og omfang må bero på en konkret, individuell vurdering av personens ønsker og behov. Personens alder, livsfase og interesser må tillegges stor vekt.
- Helse- og omsorgstjenestene har opplysnings- og veiledningsplikt. Pasient og bruker skal ha den informasjon som er nødvendig for å få tilstrekkelig innsikt i tjenestetilbudet og for å kunne ivareta sine rettigheter på best mulig måte.

Saksbehandling og vurdering av behov – forutsetninger for BPA

- Arbeidslederrollen skal primært ivaretas av brukeren selv, men kan også ivaretas av noen som kjenner brukeren godt (medarbeidsleder).
- Det er en forutsetning for BPA at tjenestemottaker ønsker å påta seg ansvaret med å være arbeidsleder, eller har noen som kan være medarbeidsleder.
- Det er en forutsetning at brukeren eller medarbeidslederen kan ivareta arbeidslederrollen på en forsvarlig måte, både når det gjelder de ansattes arbeidsmiljø og den bistanden som skal ytes i ordningen.
- Kommunen har plikt til å veilede arbeidsleder, samt tilby nødvendig opplæring for å utøve arbeidslederrollen.

Saksbehandling og vurdering av behov – omfang av timer

- Ved utmåling av timeantallet ved BPA skal utgangspunktet være det samme som om tjenestene ikke var organisert som BPA.
- Ved et uforutsigbart og/eller varierende bistanndsbehov legges et gjennomsnittlig timebehov til grunn. Her må det gjøres en ny individuell og konkret vurdering

Saksbehandling og vurdering av behov – personer som ikke har rett til BPA

- For personer som ikke har rett til BPA er det kommunen som til slutt avgjør om tjenestene skal organiseres som BPA.
- Selv om brukeren faller utenfor rettighetsbestemmelsen har brukeren en rett til å medvirke før beslutningen fattes, og det skal legges stor vekt på hva brukeren mener ved utformingen av tjenestetilbudet.
- For personer som ikke har rett til BPA, skal det ved vurderingen legges vekt på om BPA kan bidra til et mer aktivt og uavhengig liv. Det skal legges vekt på om en slik organisering kan bidra til å legge til rette for deltagelse i utdanning /opplæring og arbeid og til å ivareta foreldreoppgaver.